ĢENERĀLADVOKĀTA NIKOLASA EMILIU [*NICHOLAS EMILIOU*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 2. februārī [1]

Lieta C-543/21

Verband Sozialer Wettbewerb eV
pret
famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG

(*Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pārdošanas cena – Dzērieni un jogurti, kas tiek pārdoti nodotamos iepakojumos, par kuriem tiek iekasēts atmaksājams depozīts – Valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru tirgotājiem depozīta summa ir jānorāda atsevišķi no preces cenas un ir aizliegts norādīt kopējo summu

I. Ievads

1. Ja jūs iegādājaties dzeramo ūdeni, ko pārdod nodotamā pudelē par cenu, kas norādīta, piemēram, "1 EUR, pieskaitot 0,25 EUR depozītu", un 25 centu depozītu atmaksā pēc pudeles nodošanas, cik patiesībā jums izmaksā šis dzeramais ūdens?

2. Īsumā – šis jautājums ir šīs lietas pamatā.

3. *Verband Sozialer Wettbewerb eV* (turpmāk tekstā – "prasītāja") uzskatīja, ka *famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – "atbildētāja") rīkojās prettiesiski, norādot nodotamos traukos tirgotiem dzērieniem un jogurtiem cenu, kurā *nav* iekļauts depozīts (kura summa reklāmā arī bija norādīta, bet atsevišķi). Tādējādi prasītāja pieprasīja atbildētājai atturēties no nelikumīgas darbības un atlīdzināt ar brīdināšanu saistītās izmaksas, samaksājot vienreizēju maksājumu.

4. Šī prasība tika apmierināta pirmajā instancē, bet apelācijas tiesvedībā tika noraidīta. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa, kurai ir iesniegta kasācijas sūdzība par tiesību jautājumu, nav pārliecināta, kā interpretēt jēdzienu "pārdošanas cena" Direktīvas 98/6/EK [2] 2. panta a) punkta izpratnē, un, konkrētāk, vai šis jēdziens ir attiecināms uz depozītu, kas maksājams par nodotamām stikla pudelēm vai burkām, kurās tiek pārdotas tādas preces kā dzērieni vai jogurti. Ja depozīta summa ir uzskatāma par "pārdošanas cenas" sastāvdaļu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/6/EK (1998. gada 16. februāris) par patērētāju aizsardzību, norādot patērētājiem piedāvāto produktu cenas (OV 1998, L 80, 27. lpp.).

kuru ir aizliegts norādīt kopējo summu (ko veido paša produkta cena un depozīts par iepakojumu), var tikt uzskatīts par labvēlīgāku noteikumu patērētāju informēšanai par cenām un viņu iespējām tās salīdzināt Direktīvas 98/6 10. panta izpratnē. Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai šāds noteikums nerada situāciju, kurā patērētājiem tiek liegta būtiska informācija (par kopējo cenu), un tādēļ tas katrā ziņā ir pretrunā pilnīgai saskaņošanai, kas panākta ar Direktīvu 2005/29/EK[3].

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. Saskaņā ar Direktīvas 98/6 1. pantu šīs direktīvas mērķis ir "noteikt pārdošanas cenas un mērvienības cenas norādīšanu produktiem, ko tirgotāji piedāvā patērētājiem, lai uzlabotu patērētāju informāciju un veicinātu cenu salīdzināšanu".

6. Atbilstoši Direktīvas 98/6 2. panta a) punktam "pārdošanas cena" nozīmē "produkta vienības vai dotā daudzuma galīgo cenu, ieskaitot PVN un visus citus nodokļus".

7. Saskaņā ar tās pašas direktīvas 3. panta 1. punktu "pārdošanas vai vienības cenu norāda visiem 1. pantā minētajiem produktiem, un vienības cenas norādīšanu paredz 5. panta noteikumi [kurā noteikti izņēmumi pienākumam norādīt vienības cenu]. Vienības cena nav jānorāda, ja tā sakrīt ar pārdošanas cenu".

8. Atbilstoši minētās direktīvas 3. panta 4. punktam "visām reklāmām, kurās minēta 1. pantā minēto produktu pārdošanas cena, jānorāda vienības cena, kā noteikts 5. pantā".

9. Direktīva 98/6, kā paredzēts tās 10. pantā, "neattur dalībvalstis no tādu noteikumu pieņemšanas un izmantošanas, kas ir labvēlīgāki attiecībā uz patērētāju informāciju un cenu salīdzinājumu, neietekmējot viņu pienākumus, ko nosaka Līgums".

B. Valsts tiesības

10. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Preisangabenverordnung* (Vācijas noteikumi par cenu norādīšanu, turpmāk tekstā – "*PAngV*") 1. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts, ka jebkurai personai, kas komerciāli vai profesionāli vai citādi regulāri piedāvā patērētājiem preces vai pakalpojumus vai kas kā preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs izvieto gala patērētājiem paredzētu reklāmu, norādot cenas, ir jānorāda maksājamā cena, kas ietver pievienotās vērtības nodokli un citas cenas sastāvdaļas (kopējā cena). No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu arī izriet, ka saskaņā ar *PAngV* 1. panta 4. punktu, ja papildus atlīdzībai par preci tiek prasīts atmaksājams drošības depozīts, tā lielumu norāda līdzās preces cenai, un kopējo summu nenorāda.

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV 2005, L 149, 22. lpp.).

III. Fakti, valsts tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

11. Atbildētāja tirgo pārtikas produktus. Bukletā tā reklamēja dzērienus stikla pudelēs un jogurtu stikla burkās, turklāt šīs pudeles un burkas varēja nodot pret depozītu, kas par tām tika iekasēts pirkuma brīdī. Depozīta maksa nebija iekļauta norādītajās cenās, bet bija pievienota norāde "pieskaitot [..] EUR depozītu". Prasītāja, kas ir apvienība, kura uzrauga savu biedru intereses, lai nodrošinātu konkurences tiesību ievērošanu, uzskata, ka šāda rīcība, nenorādot kopējo cenu, ir prettiesiska, un ir cēlusi prasību, pieprasot atbildētājai atturēties no nelikumīgas darbības un atlīdzināt ar brīdināšanu saistītās izmaksas, samaksājot vienreizēju maksājumu.

12. *Landgericht* (Apgabaltiesa, Vācija) sprieda par labu prasītājai. Tomēr tiesa, kas izskatīja apelācijas sūdzību, prasību noraidīja.

13. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka otrās instances tiesai ir radušās šaubas, vai *PAngV* 1. panta 1. punkta pirmais teikums arī turpmāk ir jāinterpretē tādējādi, ka kopējā cenā ir jāiekļauj depozīts, piebilstot, ka prasītājas prasība jebkurā gadījumā nevar tikt apmierināta, jo *PAngV* 1. panta 4. punktā ir paredzēts izņēmums (no pienākuma norādīt kopējo cenu), ja tiek iekasēts atmaksājams depozīts. Otrās instances tiesa arī atzina, ka, lai gan šis noteikums ir pretrunā Savienības tiesībām, tas ir spēkā esošs tiesību akts, un tādējādi būtu nesaderīgi ar tiesiskuma principiem atzīt, ka tas ir nelabvēlīgs atbildētājai, kas to ir ievērojusi.

14. Ar kasācijas sūdzību, kas iesniegta *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa), kura ir iesniedzējtiesa, prasītāja lūdza atjaunot spēkā pirmās instances tiesas pasludināto spriedumu.

15. Iesniedzējtiesa norāda, ka *PAngV* 1. panta 1. punkta pirmais teikums ir norma, kuras mērķis ir regulēt rīcību tirgū *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* (Likums par negodīgas konkurences novēršanu, turpmāk tekstā – "*UWG*") 3.a panta izpratnē. Ciktāl tajā komersantiem ir noteikts pienākums norādīt "kopējās" cenas, kas ietver pievienotās vērtības nodokli (PVN), šis noteikums iesniedzējtiesas ieskatā ir balstīts uz Direktīvas 98/6 1. pantu, 2. panta a) punktu, 3. pantu un 4. panta 1. punktu. Tādējādi atbilde uz jautājumu, vai atbildētāja ir pārkāpusi *PAngV* 1. panta 1. punkta pirmo teikumu, ir atkarīga no iepriekš minēto šīs direktīvas normu interpretācijas, it īpaši no tā, vai depozīts, kas maksājams, iegādājoties preces nododamās stikla pudelēs vai burkās, ir jāiekļauj pārdošanas cenā Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē.

16. Atzīmējot, ka apstiprinoša atbilde uz šo jautājumu principā nepieļautu *PAngV* 1. panta 4. punktā ietverto valsts tiesību normu, iesniedzējtiesa norāda, ka šī tiesību norma tomēr varētu tikt saglabāta spēkā, ja tiktu uzskatīta par labvēlīgāku noteikumu attiecībā uz patērētāju informēšanu par cenām un to salīdzināšanu, ko dalībvalstis drīkst pieņemt saskaņā ar Direktīvas 98/6 10. pantu. Tomēr iesniedzējtiesa apšauba, vai valsts tiesību norma katrā ziņā ir pretrunā Direktīvai 2005/29, ar kuru ir panākta pilnīga saskaņošana un ar kuru ir aizliegts pieņemt valsts tiesisko regulējumu pat tad, ja tas ir patērētājiem labvēlīgāks.

17. Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai jēdziens "pārdošanas cena" [Direktīvas 98/6] 2. panta a) punkta izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir jāietver arī depozīta maksa, kas patērētājam ir jāmaksā, iegādājoties preces nododamās stikla pudelēs vai burkās?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

2) Vai saskaņā ar [Direktīvas 98/6] 10. pantu dalībvalstis drīkst saglabāt spēkā tādu tiesību normu kā *PAngV* 1. panta 4. punkts, kas ir atkāpe no [Direktīvas 98/6] 3. panta 1. un 4. punkta, skatot tos kopsakarā ar 2. panta a) punktu, atbilstoši kurai gadījumā, ja papildus atlīdzībai par preci tiek prasīta atmaksājama garantija, tās lielums ir jānorāda papildus preces cenai un nav [jānorāda] kopējā summa, vai arī [Direktīvā 2005/29] paredzētā pilnīgas saskaņošanas pieeja to nepieļauj?"

18. Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāja, atbildētāja, Vācijas valdība, kā arī Eiropas Komisija. Šie lietas dalībnieki sniedza arī mutvārdu paskaidrojumus tiesas sēdē, kas notika 2022. gada 19. oktobrī.

IV. Juridiskā analīze

19. Savu vērtējumu sākšu ar sākotnējiem komentāriem par depozīta atmaksāšanas sistēmu mērķi un plašāku kontekstu (A). Pēc tam izklāstīšu argumentus, kas, manuprāt, ļauj secināt, ka termins "pārdošanas cena" Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta konkrētajā izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tas *neietver* atmaksājamu depozītu, kas tiek iekasēts no patērētāja, kad tas iegādājas nododamos iepakojumos pārdotas preces (B). Šis secinājums atņem priekšmetu otrajam prejudiciālajam jautājumam. Tomēr, ja Tiesa neņems vērā manu priekšlikumu attiecībā uz pirmo jautājumu, izklāstīšu iemeslus, kas liek man uzskatīt, ka tāda valsts tiesību norma kā *PAngV* 1. panta 4. punkts ir uzskatāma par labvēlīgāku noteikumu attiecībā uz patērētāju informēšanu un cenu salīdzināšanu Direktīvas 98/6 10. panta izpratnē, kura saglabāšanu spēkā neliedz pilnīgā saskaņošana, kas panākta ar Direktīvu 2005/29 (C).

A. Ievada piezīmes par depozīta atmaksāšanas sistēmām

20. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietā aplūkotie dzērieni un jogurti tiek pārdoti nododamos stikla traukos, par kuriem ir jāmaksā depozīts. Šo depozītu atmaksā, kad iepakojums tiek nodots.

21. Depozīta atmaksāšanas sistēmas parasti ir instrumenti, kas stimulē patērētājus nodot tukšo iepakojumu turpmākai izmantošanai vai pārstrādei, nevis vienkārši izmest[4].

22. Šis aprites ekonomikas instruments noteikti nav nekas jauns. ESAO datubāzē par vides politikas instrumentiem kā vecākais piemērs ir minēta 1799. gada Īrijas sistēma, kas mudināja nodot gāzēta ūdens iepakojumu, un vecākā pašā datubāzē reģistrētā sistēma ir 1971. gada Oregonas pudeļu likumprojekts[5].

[4] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 14. decembris, Komisija/Vācija (C-463/01, EU:C:2004:797, 76. punkts) un 4. apsvērumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/852 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV 2018, L 150, 141. lpp.; turpmāk tekstā – "Direktīva 2018/852"). Pārskatam skat. dokumentu *A European Refunding Scheme for Drinks Containers*, Eiropas Parlaments, 2011, 12. un turpmākās lpp., kā arī nesenāk un konkrēti saistībā ar plastmasu – *Environment Ministers' commitments on plastics. National-level visions, actions and plans announced at the 2022 OECD Council at Ministerial Level (MCM)*, 2022. gada jūnijs, ENV/EPOC(2022)14.

[5] Vides politikas instrumenti, ESAO, datubāze, 2017, 8. lpp.

23. Minētās datubāzes kontekstā depozīta atmaksāšanas sistēma ir definēta kā sistēma, kurā tiek piemērota "piemaksa pie potenciāli piesārņojošu produktu cenas", kas tiek atmaksāta, "ja, atdodot produktus vai to atlikumus, tiek novērsts piesārņojums" [6].

24. Turklāt jāuzsver, ka uz iepakojumu kā iespējamiem atkritumiem attiecas Savienības tiesību akti, tostarp iepriekš Direktīva 85/339/EEK par pārtikā lietojamo šķidrumu taru [7] un pašlaik Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīva [8] jeb Vienreizlietojamās plastmasas direktīva [9]. Tā kā šajās direktīvās ir atsauces uz depozīta atmaksāšanas (vai depozīta atgriešanas) sistēmām kā iespējamiem instrumentiem, kādus dalībvalstis var ieviest, lai izpildītu savus pienākumus, kas noteikti minētajā kontekstā, tajās netieši ir atzīta šo sistēmu spēja efektīvi veicināt atkritumu ietekmes uz vidi samazināšanu [10]. Tas pats tika skaidri atzīts Padomes Direktīvas 91/157/EEK par baterijām un akumulatoriem, kuros ir dažas bīstamas vielas [11], 13. apsvērumā.

25. Tomēr, ieviešot depozītu atmaksāšanas sistēmas, dalībvalstīm ir jāņem vērā prasības, kas tostarp izriet no noteikumiem par preču brīvu apriti. Šajā kontekstā atsevišķi Dānijas un Vācijas sistēmu aspekti iepriekš ir tikuši atzīti par nesaderīgiem ar šiem noteikumiem [12].

26. Ņemot vērā šos plašāka konteksta elementus, no lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotais *PAngV* 1. panta 4. punkts ieviests 1997. gadā, lai veicinātu atkārtoti izmantojama un pārstrādājama iepakojuma sistēmu (un lai nodrošinātu labāku cenu salīdzināmību saistībā ar atmaksājama depozīta iekasēšanu). Iesniedzējtiesa paskaidro, ka tas notika, reaģējot uz tās 1993. gada spriedumu *Flaschenpfand I*. Kā saprotu, šajā spriedumā iesniedzējtiesa uzskatīja, ka bezalkoholisko dzērienu reklāma pudelēs, par kurām jāmaksā depozīts, nenorādot depozītu un kopējo cenu, nav saderīga ar *PAngV* [13].

27. Jāatgādina, ka *PAngV* 1. panta 4. punktā tirgotājiem ir paredzēts pienākums norādīt paša produkta cenu *un* depozīta summu, ja tiek iekasēts depozīts, vienlaikus aizliedzot norādīt kopējo summu.

28. Tāpēc tagad pievērsīšos pirmajam uzdotajam jautājumam, lai pārbaudītu, vai depozīts, kas iekasēts par dzērienu un pārtikas produktu iepakojumu, papildus tam, ka tas ir stimuls piedalīties pārstrādes un atkārtotas izmantošanas pasākumos, ir uzskatāms par daļu no "pārdošanas cenas"

6 Vides politikas instrumenti, ESAO, datubāze, 2017, 8. lpp.. Kā norādīts minētajā avotā, depozīta atmaksāšanas sistēmas neattiecas tikai uz dzērienu iepakojumu, bet var attiekties arī uz citiem priekšmetiem, piemēram, svina skābes baterijām vai nolietotām riepām.

7 Padomes Direktīva 85/339/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par pārtikā lietojamo šķidrumu taru (OV 1985, L 176, 18. lpp.), kas atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 94/62/EK (1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV 1994, L 365, 10. lpp.) (turpmāk tekstā – "Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīva").

8 Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīva, kurā grozījumi izdarīti ar 4. zemsvītras piezīmē minēto Direktīvu 2018/852.

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/904 (2019. gada 5. jūnijs) par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu (OV 2019, L 155, 1. lpp.).

10 Skat. it īpaši 7. zemsvītras piezīmē minētās Padomes Direktīvas 85/339 7., 8. un 10. apsvērumu, kā arī 5. panta 2. punktu, 7. zemsvītras piezīmē minētās grozītās Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīvas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 9. zemsvītras piezīmē minētās Vienreizlietojamās plastmasas direktīvas 9. panta trešās daļas a) punktu.

11 Padomes Direktīva 91/157/EEK (1991. gada 18. marts) par baterijām un akumulatoriem, kuros ir dažas bīstamas vielas (OV 1991, L 78, 38. lpp.), kas atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK (2006. gada 6. septembris) par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK (OV 2006, L 266, 1. lpp.).

12 Spriedumi, 1988. gada 20. septembris, Komisija/Dānija (302/86, EU:C:1988:421); 2004. gada 14. decembris, *Radlberger Getränkegesellschaft* un *S. Spitz* (C-309/02, EU:C:2004:799) un 2004. gada 14. decembris, Komisija/Vācija (C-463/01, EU:C:2004:797). Turklāt depozīta atmaksāšanas sistēmas jomā pastāvošā valsts tiesiskā regulējuma un prakses kontekstā 2021. gada 9. jūnija spriedums *Dansk Erhverv*/Komisija (T-47/19, EU:T:2021:331) ir par Komisijas 2018. gada 4. oktobra Lēmuma C(2018) 6315 final par valsts atbalstu SA.44865 (2016/FC) – Vācija – Iespējams valsts atbalsts dzērienu veikaliem uz Vācijas robežas, tiesiskumu, un šis spriedums ir pārsūdzēts lietā C-508/21 P, kura šobrīd tiek izskatīta.

13 *BGH*, 1993. gada 14. oktobris, I ZR 218/91. Šis spriedums ir pieejams vietnē https://research.wolterskluwer-online.de/document/bdbc1eba-d26c–4ffc-915c–2a5b764acf6b.

Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē. Šādā gadījumā depozīta summa būtu jāiekļauj "pārdošanas cenā", kas saskaņā ar Direktīvas 98/6 3. panta 1. punktu patērētājiem pārdotajiem produktiem ir jānorāda kopā ar "vienības cenu". Šāds secinājums attiektos arī uz jebkuru reklāmu, kurā norādīta "pārdošanas cena" un uz kuru attiecas minētās direktīvas 3. panta 4. punkts.

B. Vai depozīts, ko iekasē par dzērienu un jogurtu nododamo iepakojumu, ir daļa no "pārdošanas cenas"?

29. Saskaņā ar Direktīvas 98/6 2. panta a) punktu "pārdošanas cena" nozīmē "produkta vienības vai dotā daudzuma galīgo cenu, ieskaitot PVN un visus citus nodokļus". Izvērtējot šo terminu formulējumu (1), ņemot vērā Direktīvā 98/6 izvirzītos konkrētos mērķus (2), kā arī vides aizsardzības mērķus, kas ir noteikti citos Savienības tiesību aktos (3), secinu, ka depozīta summu nevar uzskatīt par daļu no "pārdošanas cenas" šīs tiesību normas izpratnē.

1. Par Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta formulējumu

30. Turpmāk paskaidrošu, ka depozīts, kas iekasēts par noteiktu iepakojumu un kas ir jāatmaksā klientam pēc iepakojuma atdošanas, nav uzskatāms par "nodokli" (a). Pēc tam pievērsīšos turpmākajām atrunām, ko Tiesa ir attiecinājusi uz jēdzienu "pārdošanas cena", aprakstot šajā jēdzienā ietilpstošos elementus kā principā neizbēgamas sastāvdaļas, kas veido naudas atlīdzību par attiecīgo preču iegādi (b).

a) Attiecīgais depozīts nav "nodoklis"

31. Vispirms jānorāda, ka attiecīgo depozītu nevar uzskatīt par "nodokli", kas Direktīvas 98/6 2. panta a) punktā ir skaidri minēts kā elements, kurš jāiekļauj "pārdošanas cenā".

32. Tas ir vienkārši tāpēc, ka ieņēmumi no nodokļa parasti ir valsts ieņēmumu avots bez jebkādas atlīdzības. Tomēr neviena no šīm pazīmēm nepastāv, ja runa ir par tādu depozītu kā pamatlietā.

33. Ņemot vērā iesniedzējtiesas veikto pārbaudi, šķiet, ka ieņēmumi no pamatlietā aplūkotā depozīta iekasēšanas nekad nenonāk valsts kasē. Turklāt, kā sīkāk tiks paskaidrots turpmāk, depozītu var uzskatīt par atlīdzību par iepakojumu, kas iekasēta ar apziņu, ka tā tiks atmaksāta pēc iepakojuma atdošanas.

34. Precīzāk, šķiet, ka pamatlietā aplūkotajai depozīta sistēmai (kā arī līdzīgiem depozītiem kopumā) ir raksturīgi, ka brīdī, kad depozīts tiek iekasēts, pārdevējs (vai pat plašāka tirgotāju kategorija) uzņemas pienākumu pieņemt atpakaļ iepakojumu, par kuru ticis iekasēts depozīts, un atmaksāt depozīta summu klientam (vai faktiski ikvienam, kas atdod iepakojumu). Šajā ziņā Vācijas valdība ir paskaidrojusi, ka tirgotāju pienākums pieņemt atpakaļ iepakojumu un atmaksāt depozītu nav ierobežots laikā.

35. Šo iemeslu dēļ uzskatu, ka attiecīgo depozītu nevar uzskatīt par "nodokli".

36. Paturot prātā šos paskaidrojumus, pievērsīšos konkrētajiem kritērijiem, ko Tiesa ir izstrādājusi Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta kontekstā, kurus jau minēju iepriekš un kuru mērķis ir noteikt, vai attiecīgu cenas sastāvdaļu var uzskatīt par "galīgu".

b) Vai attiecīgais depozīts ir cenas galīgā sastāvdaļa?

37. Papildus Direktīvas 98/6 2. panta a) punktā skaidri noteiktajai nodokļu iekļaušanai jēdzienā "pārdošanas cena" šajā direktīvā nav nekādu citu norāžu par šā jēdziena precīzu piemērošanas jomu, izņemot to, ka pārdošanas cena ir "galīgā cena".

38. Interpretējot šos jēdzienus lietā *Citroën Commerce* [14], par kuru lietas dalībnieki šajā tiesvedībā izteica daudz komentāru, minētā sprieduma 37. punktā Tiesa nosprieda, ka "pārdošanas cenai kā galīgajai cenai ir jāiekļauj visi obligātie un paredzamie cenas elementi, proti, elementi, kuru samaksa noteikti jāveic patērētājam un kuri veido finanšu atlīdzību par attiecīgās preces iegādi".

39. Šajā gadījumā pircējam bija jāsedz izmaksas, kas saistītas ar iegādātā transportlīdzekļa nodošanu no ražotāja dīlerim, papildus pirkuma cenai, kura bija norādīta sludinājumā. Šajā sludinājumā bija norādītas arī nodošanas izmaksas, taču, tāpat kā pamatlietā, šīs izmaksas bija norādītas atsevišķi. Šajā kontekstā Tiesa uzsvēra, ka patērētājam patiešām bija jāsedz šīs izmaksas, kas – atšķirībā it īpaši no iespējamām izmaksām par transportlīdzekļa nogādāšanu patērētāja izvēlētā vietā – bija neizbēgamām un paredzamas [15]. Pamatojoties uz šiem elementiem, Tiesa secināja, ka tās bija jāiekļauj transportlīdzekļa pārdošanas cenā, nevis jānorāda atsevišķi [16].

40. Lai novērtētu, vai tādu pašu secinājumu var izdarīt attiecībā uz atmaksājamu depozītu, piemērošu kritēriju, ko Tiesa ir izklāstījusi šī sprieduma 38. punktā minētā sprieduma *Citroën Commerce* 37. punktā un kas, šķiet, ietver divus galvenos kritērijus, pēc kuriem nosaka, vai konkrētas izmaksas ir uzskatāmas par "galīgās", tātad "pārdošanas" cenas daļu un tām i) jābūt finansiālai atlīdzībai par attiecīgo preču iegādi un ii) jābūt neizbēgamām, jo tās ir obligāti un paredzami jāsedz patērētājam.

i) Vai attiecīgais depozīts ir finansiāla atlīdzība par attiecīgā produkta iegādi?

41. Pirmkārt, nedomāju, ka pastāv šaubas, ka tāds depozīts kā šajā lietā aplūkotais ir finansiāla rakstura pasākums.

42. Otrkārt, ņemot vērā attiecīgās valsts tiesību aktus, šķiet, ka laikā no produkta iegādes līdz iepakojuma nodošanai patērētājs iegūst ne tikai īpašumtiesības uz produktu, bet arī īpašumtiesības uz iepakojumu un principā var ar to rīkoties pēc saviem ieskatiem. Šajā ziņā, lai gan piekrītu atbildētājai un Vācijas valdībai, ka iepakojuma iegāde nav galvenais pirkuma mērķis un ka patērētājam par to nav īpašas intereses, uzskatu, ka no šīs papildu iegādes nevar izvairīties, jo iepakojums un tajā pārdotais produkts veido vienu veselumu, kā to būtībā apgalvo prasītāja un Komisija.

43. Ņemot vērā iepriekš minēto, šķiet, ka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, ja patērētājs "nodod" iepakojumu un tirgotājs "atmaksā" depozītu, juridiski notiek tā, ka tirgotājs (atkārtoti) iegādājas iepakojumu saskaņā ar tam noteikto beznosacījumu pienākumu. Turklāt šis pienākums

[14] Spriedums, 2016. gada 7. jūlijs, *Citroën Commerce* (C-476/14, EU:C:2016:527) (turpmāk tekstā – "spriedums *Citroën Commerce*").

[15] Šādā veidā Tiesa, iespējams, vēlējās pretstatīt šīs neizbēgamās izmaksas iespējamo fakultatīvo pakalpojumu cenai. Šādi fakultatīvie pakalpojumi tika aplūkoti lietā *Vueling Airlines*, uz kuru Tiesa atsaucās. Skat. spriedumu *Citroën Commerce*, 38.–40. punkts, kā arī spriedumu, 2014. gada 18. septembris, *Vueling Airlines* (C-487/12, EU:C:2014:2232, 37. punkts) (turpmāk tekstā – "spriedums *Vueling Airlines*").

[16] Spriedums *Citroën Commerce*, 41. punkts. Apzinos, ka, ņemot vērā konkrētās lietas specifiku, Tiesai nebija jāizvērtē minētā sprieduma 37. punktā izklāstītā kritērija pēdējais elements, kā atgādināts šo secinājumu 38. punktā, attiecībā uz jautājumu par to, vai attiecīgās izmaksas ir finansiāla atlīdzība par attiecīgā produkta iegādi.

var attiekties ne tikai uz to produktu iepakojumu, kas iegādāti no konkrētā tirgotāja. Tādējādi pienākums "atmaksāt" depozītu, šķiet, ir pienākums iegādāties tirgotājam uzrādīto iepakojumu par cenu, kas ir noteikta ar likumu vai citādi.

44. Tāpēc var apgalvot, ka pretēji tam, kas notiek ar iepakojumu, ja depozīta sistēma netiek piemērota, iepakojums kļūst par patstāvīgu preci ar autonomu ekonomisko vērtību, ko var nošķirt no tā satura ekonomiskās vērtības, ja depozīta atmaksāšanas sistēma tiek piemērota.

45. Šie apsvērumi var būt par pamatu argumentam, ka iepakojums nav "preces, ko tirgotāji piedāvā patērētājiem" Direktīvas 98/6 1. panta izpratnē un uz ko attiecas "pārdošanas cena" saskaņā ar minētās direktīvas 2. panta a) punktu [17]. No tā izrietot secinājums, ka depozītu nevar uzskatīt par "pārdošanas cenas" sastāvdaļu minētās direktīvas izpratnē, jo depozīts nav atlīdzība par *attiecīgā produkta* iegādi, bet gan atlīdzība par *iepakojuma* papildu iegādi.

46. Tomēr šī konstrukcija ir ne tikai nedaudz apgrūtinoša, bet arī neatbilst jau minētajam vienkāršajam faktam, ka iepakojuma iegādi un tajā esošās preces nevar nošķirt ne acīmredzamu praktisku iemeslu dēļ, ne arī no juridiskā viedokļa, ņemot vērā kādu konkrētu valsts tiesību aktu. Šo iemeslu dēļ uzskatu, ka depozīts ir jāuzskata par daļu no finansiālās atlīdzības par preču iegādi, ko tirgotāji piedāvā patērētājiem Direktīvas 98/6 izpratnē.

47. Tomēr vēl jānosaka, vai ar depozītu saistītās izmaksas ir uzskatāmas par "neizbēgamām".

ii) Vai attiecīgais depozīts ir neizbēgama cenas sastāvdaļa?

48. Šajā tiesvedībā iesaistītie lietas dalībnieki ir daudz diskutējuši, vai depozītu var uzskatīt par neizbēgamu cenas sastāvdaļu. Šī diskusija būtībā bija saistīta ar neskaidrību, ko radīja depozīta nenoteiktais raksturs, jo pirkuma brīdī patērētājs to *nevar nemaksāt*, lai gan pēc tam, nododot iepakojumu, to var atgūt.

49. Prasītāja un Komisija apgalvo, ka par attiecīgo brīdi jāuzskata pirkuma laiks, jo tieši tad patērētājam ir jāsamaksā kopējā summa, lai iegādātos attiecīgo produktu. Turklāt Komisija ir norādījusi uz vairākiem scenārijiem, kad iepakojums netiek nodots, kas nozīmē, ka depozīta summa netiek pieprasīta atpakaļ. Precīzāk, Komisija atsaucās uz situāciju, kad tūrists var iegādāties šādu produktu un pēc tam atstāt valsts teritoriju, tādējādi atsakoties no iespējas atgūt depozītu. Turklāt tā norādīja, ka iepakojumu var pazaudēt vai salauzt, vai pat to, ka patērētājs var vienkārši nolemt to paturēt un izmantot citiem mērķiem, piemēram, mājās gatavotu ievārījumu uzglabāšanai.

50. Manuprāt, Komisijai ir pilnīga taisnība, norādot, ka daļa iepakojumu, uz kuriem attiecas depozīts, var, tā teikt, sākt jaunu dzīvi, vai arī tie var citādi tikt novirzīti no (tūlītējas) atkārtotas izmantošanas vai pārstrādes ceļa, kam tie bija paredzēti. Noteikti var gadīties, ka kāds nolemj nenodot noteiktu iepakojumu (un tādējādi atsakās no iespējas atgūt depozītu), piemēram, stikla burkas, kuras paredzēts izmantot mājās gatavotam zemeņu ievārījumam, vai alumīnija iepakojumu, kas sākotnēji pildīts ar alu un ko var saglabāt kā mīļu suvenīru no vasaras mūzikas festivāla. Reizēm mēs dodamies arī ārpus valsts, kur aizmirstam vai vienkārši neatrodam laiku, lai nodotu iepakojumu, uz kuru attiecas depozīts, vai arī netīšām izmetam un saplēšam stikla pudeli, ko varēja nodot un izmantot atkārtoti, bet kura diemžēl nekad vairs netiks nodota.

[17] Atgādinu, ka saskaņā ar Direktīvas 98/6 1. pantu "šīs direktīvas mērķis ir noteikt *pārdošanas cenas* un mērvienības cenas norādīšanu *produktiem, ko tirgotāji piedāvā patērētājiem*, lai uzlabotu patērētāju informāciju un veicinātu cenu salīdzināšanu". Mans izcēlums.

51. Tomēr manā ieskatā tās nav *tipiskas* situācijas, kas asociējas ar depozīta iepakojuma likteni pēc tā iztukšošanas. Šajā ziņā Vācijas valdība tiesas sēdē paskaidroja, ka 2019. gadā tika nodoti 96 % depozīta plastmasas iepakojuma [18], kas vismaz attiecībā uz šo dalībvalsti liecina par patērētāju spēcīgu tendenci piedalīties atkārtotas izmantošanas un pārstrādes pasākumos (neatkarīgi no "konkurējošām" alternatīvām, piemēram, izmest šo iepakojumu, paturēt to praktiskai lietošanai vai sentimentālu iemeslu dēļ, netīšām to saplēst vai vispār aizmirst par to). Tādējādi šķiet, ka vairumā gadījumu no izmaksām, kas saistītas ar depozītu, tomēr var izvairīties.

52. Turklāt neatkarīgi no iepakojuma nodošanas precīzā procentuālā īpatsvara uzskatu, ka šajā kontekstā vissvarīgākais ir tas, ka depozītu principā *var* atmaksāt un ka to ir *paredzēts* atmaksāt.

53. Šajā ziņā situācija, kas saistīta ar atmaksājamu depozītu, būtiski atšķiras no situācijas, kura ietver ar transportlīdzekļa pārvešanu saistītas izmaksas kā lietā *Citroën Commerce*, kurā "neizbēgamības" kritērijam, šķiet, bija izšķiroša nozīme.

54. Iespējams, tieši šā iemesla dēļ šajā lietā liela daļa diskusiju bija veltītas jautājumam, vai no izmaksām, kas saistītas ar atmaksājamo depozītu, var vai nevar izvairīties. Tomēr izskatāmās lietas kontekstā diskusija par to, kurš no diviem iespējamiem laika brīžiem (preces iegāde vai iepakojuma nodošana) ir būtiskāks šādam novērtējumam, var pārtapt burvju lokā. Izmaksu "neizbēgamības" kritērijs bija noderīgs sprieduma *Citroën Commerce* kontekstā, kas, manuprāt, ļāva Tiesai uzsvērt, ka strīdīgās pārvešanas izmaksas nebija saistītas ar patērētāja izvēlētu *fakultatīvu* pakalpojumu [19]. Tomēr šie termini ir mazāk noderīgi pašreizējos apstākļos, kurus, manuprāt, var efektīvi novērtēt, izmantojot īpašības vārdu "galīgs", kas raksturo "pārdošanas cenu" Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē un kas ir tieši iekļauts šajā tiesību normā.

55. Manuprāt, elements, kas definē depozīta atmaksāšanas sistēmu, ir tas, ka depozīts ir cenas elements, kas var būt (un varbūt pat ir) jāatmaksā patērētājam. Tas diezgan radikāli maina situāciju attiecībā uz to, vai patērētāja samaksātā cena ir galīga salīdzinājumā ar situāciju, kad depozīta atmaksāšanas sistēma netiek piemērota. Citiem vārdiem sakot, kā to principā apgalvo atbildētāja un Vācijas valdība, tas, ka depozīts var būt neizbēgams cenas elements pirkuma brīdī, nedrīkstētu aizēnot tā kā atmaksājama cenas elementa būtību, kas tādēļ nozīmē, ka tas nedrīkst būt patērētāja galīgi samaksātās cenas sastāvdaļa.

56. Tādējādi šie apsvērumi liek man secināt, ka atmaksājamo depozītu nevar uzskatīt par "pārdošanas cenas" sastāvdaļu Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē. Šo secinājumu apstiprina arī konkrētie mērķi, kas ir izvirzīti šajā direktīvā un kam pievērsīšos turpmāk.

[18] Jānorāda, ka 98,5 % atkārtoti uzpildāmo pudeļu nodošanas rādītājs ir minēts *Awareness and Exchange of Best Practices on the Implementation and Enforcement of the Essential Requirements for Packaging and Packaging Waste*, galīgais ziņojums, Eiropas Komisija, Vides ĢD, 2011. gada 3. augusts, 80. lpp., 5.1.2. punkts, pieejams: https://ec.europa.eu/environment/pdf/waste/packaging/packaging_final_report.pdf.

[19] Skat. 39. punktu un 15. zemsvītras piezīmi. Atgādinu, ka spriedumā *Citroën Commerce* Tiesa atsaucās uz savu iepriekšējo spriedumu *Vueling Airlines*, kurā tā nošķīra, no vienas puses, neizbēgamus un paredzamus elementus, kas iekļauti gaisa pārvadājumu pakalpojuma cenā un kas ir jānorāda kā galīgās cenas elementi, un, no otras puses, cenu piemaksas, kas attiecas uz pakalpojumiem, kuri nav ne obligāti, ne nepieciešami pašam gaisa satiksmes pakalpojumam (piemēram, bagāžas pārvadāšana), Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1008/2008 (2008. gada 24. septembris) par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (OV 2008, L 293, 3. lpp.) 23. panta 1. punkta izpratnē.

2. Direktīvā 98/6 noteiktie mērķi

57. Direktīvas 98/6 mērķis saskaņā ar tās 1. pantu ir "noteikt pārdošanas cenas un mērvienības cenas norādīšanu produktiem, ko tirgotāji piedāvā patērētājiem, lai uzlabotu patērētāju informāciju un veicinātu cenu salīdzināšanu".

58. Attiecīgi minētās direktīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka "pārdošanas cenai un vienības cenai jābūt nepārprotamai, viegli nosakāmai un skaidri salasāmai".

59. No Direktīvas 98/6 3. panta 1. punkta precīzāk izriet, ka tirgotājiem ir jānorāda pārdošanas cena un vienības cena visiem produktiem, uz kuriem attiecas Direktīva 98/6 [20]. Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 3. panta 4. punktu jebkurā reklāmā, kurā minēta pārdošanas cena, ir jānorāda arī vienības cena.

60. Lai gan minētās direktīvas materiālā piemērošanas joma, iespējams, ir diezgan plaša, ja runa ir par produktiem, uz kuriem tā attiecas [21], tai ir īpaša nozīme kontekstā, kurā patērētājam tiek piedāvāti produkti dažādos daudzumos un iepakojuma veidos un kurā patērētājs ir ieinteresēts salīdzināt cenas, pamatojoties uz vienu un to pašu mērvienību [22]. Tiesa ir atgādinājusi, ka, pieņemot šo tiesību aktu, Savienības likumdevēja mērķis bija nodrošināt "patērētāju aizsardzību nevis saistībā ar cenu norādīšanu vispār [..], bet gan saistībā ar preču cenu norādīšanu ar atsauci uz atšķirīgu veidu mērvienībām" [23].

61. Tomēr, kā norādījusi iesniedzējtiesa, ja patērētājam tiek piedāvāta viena "kopējā pārdošanas" cena, tas ir labi informēts par to, cik konkrēti maksās šis pirkums.

62. Šajā brīdī es vēlētos atgriezties pie prasītājas argumenta, ko Komisija apstiprināja tiesas sēdes laikā un kas ir saistīts ar tāda patērētāja situāciju, kura rīcībā ir tikai viens euro. Prasītājas sākotnējā piemērā šis patērētājs, precīzāk sakot, bērns, kurš, kā saprotu, varēja kļūdaini uzskatīt, ka var iegādāties savu iecienīto dzērienu, kas maksā 89 centus, atklāja, ka tas tā nav, jo par to ir jāmaksā papildu 25 centu depozīts.

63. Jāteic, ka man pilnīgi saprotama ir vilšanās, ko šis mazais pircējs, visticamāk, izjutīs, kad, uzrādot izvēlēto dzērienu kasierim samaksai, atklās, ka "0,89 EUR, pieskaitot 0,25 EUR depozītu," nozīmē, ka dzēriens maksā vairāk nekā vienu eiro, un tas nozīmē, ka pircējs diemžēl nevarēs to iegādāties.

64. Tomēr, pirmkārt, vēlos norādīt, ka parastais kritērijs, pēc kura Tiesa interpretē patērētāju tiesību normas, ir patērētājs, kas ir pietiekami labi informēts, nevis neaizsargāts patērētājs kā, piemēram, bērns [24]. Otrkārt, jānorāda, ka argumentētais ieguvums, ko sniedz tieša informācija par konkrētas preces kopējo cenu, katrā ziņā ir jāvērtē salīdzinājumā ar trūkumiem, kādi rodas, ja patērētājs nespēj viegli salīdzināt cenas precēm, kuras tiek pārdotas saskaņā ar depozīta

[20] Uz pienākumu norādīt cenu par vienību attiecas daži izņēmumi, piemēram, saskaņā ar 3. panta 1. punkta pēdējo teikumu, ja "tā sakrīt ar pārdošanas cenu".

[21] To apliecina fakts, ka spriedumā *Citroën Commerce* Tiesa piemēroja Direktīvu 98/6 attiecībā uz cenas norādīšanu *transportlīdzekļa* reklāmā. Pretēja nostāja tika izklāstīta ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumos lietā *Citroën Commerce* (C-476/14, EU:C:2015:814) (turpmāk tekstā – "secinājumi lietā *Citroën Commerce*", 50. punkts).

[22] Secinājumi lietā *Citroën Commerce*, 48. punkts. Skat. arī P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus lietā Komisija/Beļģija (C-421/12, EU:C:2013:769, 63. punkts).

[23] Spriedums, 2014. gada 10. jūlijs, Komisija/Beļģija (C-421/12, EU:C:2014:2064, 59. punkts).

[24] Šajā nozīmē skat. Direktīvas 2005/29 18. apsvērumu un, piemēram, spriedumu, 2021. gada 3. februāris, *Stichting Waternet* (C-922/19, EU:C:2021:91, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

atmaksāšanas sistēmu, un precēm, kuras netiek pārdotas saskaņā ar depozīta atmaksāšanas sistēmu, vai precēm, uz kurām attiecas dažāda lieluma depozīti. Citiem vārdiem sakot, veids, kādā tiek norādīta katra atsevišķi aplūkotā produkta cena, nedrīkstētu kavēt visu aplūkoto produktu cenu salīdzināmību.

65. Šādā plašākā kontekstā, ja depozīts ir iekļauts pārdošanas cenā, pastāv risks, ka patērētāji var kļūdaini salīdzināt dažādu produktu cenas, ņemot vērā, ka par dažiem produktiem var būt jāmaksā atmaksājams depozīts, bet par citiem – nē, kā arī to, ka atkarībā no iepakojuma vai produkta veida var tikt piemērota atšķirīga depozīta vērtība [25]. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šādi apsvērumi (kopā ar vides aizsardzības apsvērumiem) ir mudinājuši valsts likumdevēju pieņemt *PAngV* 1. panta 4. punktu – pamatlietā aplūkoto tiesību normu –, jo likumdevējs bija nobažījies par vizuāli neizdevīgo stāvokli, kādā ir produkti, kas tiek pārdoti ar depozīta atmaksāšanas sistēmu, jo šie produkti šķiet dārgāki.

66. Turklāt atgādinu, ka Direktīvā 98/6 principā ir paredzēts pienākums norādīt ne tikai pārdošanas cenu, bet arī cenu par mērvienību. Depozīta summas iekļaušana pārdošanas cenā, manuprāt, var radīt neskaidrības par to, kā ir noteikta šāda cena par mērvienību. Tas ir vēl jo vairāk satraucoši tāpēc, ka šī cena, manuprāt, ir visvienkāršākais instruments, ar kura palīdzību patērētājs var salīdzināt dažādos daudzumos pārdoto produktu cenas.

67. Šie apsvērumi par Direktīvas 98/6 mērķiem, manuprāt, apstiprina manu iepriekšējo secinājumu, ka depozītu nevar uzskatīt par daļu no "pārdošanas" cenas Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē.

68. Uzskatu, ka tas pats attiecas arī uz vides aizsardzības mērķiem, ar kuriem vispirms ir saistītas depozīta atmaksāšanas sistēmas, kā sīkāk paskaidrots turpmāk.

3. Direktīvas 98/6 plašākais vides aizsardzības konteksts

69. Depozīta atmaksāšanas sistēmas galvenokārt ir vides politikas instrumenti, jo to mērķis ir stimulēt patērētāju līdzdalību atkārtotā izmantošanā vai pārstrādē, lai samazinātu atkritumu negatīvo ietekmi uz vidi. Savienības tiesību aktos ir skaidri vai netieši atzīts, ka tās darbojas šajā statusā, kā jau īsi norādīts šo secinājumu A iedaļā.

70. Jāatgādina, ka tas ir skaidri atzīts Direktīvas par baterijām un akumulatoriem, kuros ir dažas bīstamas vielas, 13. apsvērumā [26].

71. Turklāt Direktīvas 85/339 par pārtikā lietojamo šķidrumu taru [27] (tagad atcelta) 5. panta 2. punktā bija noteikts, ka tad, "ja tiek izmantota depozīta sistēma, dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka patērētājs ir skaidri informēts par depozīta summu". No priekšlikuma, kura rezultātā tika pieņemta minētā direktīva, skaidri izriet, ka Komisija pārbaudīja, vai ir lietderīgi ieviest kopējus noteikumus, kas būtu "specifiskāki un stingrāki" un

[25] Vācijas valdība ir paskaidrojusi, ka attiecībā uz vietējiem produktiem atkarībā no iepakojuma veida piemēro dažādas depozīta summas – 2, 3, 8, 15 vai 25 centus. Tādējādi šo produktu kopējā cena var atšķirties pat tad, ja tos pārdod vienādos daudzumos. Turklāt minētā valdība arī paskaidroja, ka par importētiem produktiem var nebūt jāmaksā depozīts vai arī šiem produktiem var tikt piemērota atšķirīga depozīta vērtība.

[26] Minēta 11. zemsvītras piezīmē. "Tā kā tādi ekonomiskie līdzekļi kā depozītu sistēmas izveide var veicināt izlietoto bateriju un akumulatoru atsevišķu savākšanu un pārstrādi". Šo instrumentu atcēla ar 11. zemsvītras piezīmē norādīto Direktīvu 2006/66/EK, kurā nav īpaši minētas depozītu atmaksāšanas sistēmas. Skat. tās 8. pantu par "Savākšanas shēmām".

[27] Minēta 7. zemsvītras piezīmē.

cita starpā attiektos uz depozīta atmaksāšanas sistēmu attīstību. Minētajā priekšlikumā pat tika ierosināts uz attiecīgā iepakojuma norādīt simbolu "R", taču šis ierosinājums netika iekļauts pieņemtajā direktīvā [28], kas vēlāk tika atcelta ar Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīvu, kā jau minēts iepriekš [29].

72. Komisijas priekšlikumā, pēc kura pieņemšanas tika pieņemta Iepakojuma un izlietotā iepakojuma direktīva, ir atzīti dažu dalībvalstu centieni risināt vides aizsardzības problēmu, ko jo īpaši rada vienreizlietojamā iepakojuma izmantošana, un norādīts uz depozīta atmaksāšanas sistēmām, kas ir ieviestas vai tiks ieviestas dažās dalībvalstīs [30].

73. Tomēr attiecīgās direktīvas sākotnējā redakcijā nebija atsauces uz depozītu atmaksāšanas sistēmām [31], kuras, šķiet, atspoguļo grūtības, ko dažas no šīm sistēmām rada attiecībā uz atbilstību brīvas preču aprites noteikumiem [32] – aspekts, uz kuru šajos secinājumos jau esmu atsaucies [33].

74. Tomēr tas ir mainījies līdz ar grozījumiem minētās direktīvas 5. pantā, kas izdarīti ar Direktīvu 2018/852 [34]. Grozītajā 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā pašlaik ir paredzēts, ka "depozīta atmaksāšanas sistēmas" ir viens no pasākumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, lai izpildītu savu pienākumu "palielināt tirgū laistā atkārtoti lietojamā iepakojuma un iepakojuma atkārtotas izmantošanas sistēmu īpatsvaru vidi saudzējošā veidā un atbilstīgi Līgumam [..]".

75. Turklāt kopš 2018. gada no Direktīvas par atkritumiem [35] IVa pielikuma 5. punkta, kā arī no 2019. gadā pieņemtās Vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu direktīvas [36] 9. panta 1. punkta trešās daļas a) apakšpunkta izriet, ka depozīta atmaksāšanas sistēmas tiek atzītas par līdzekļiem, ko dalībvalsts var izmantot, lai būtībā samazinātu vai novērstu atkritumu rašanos.

76. Tādējādi šie vairāk vai mazāk jaunie Savienības tiesību akti iepakojuma un atkritumu jomā liecina, ka Savienības likumdevējs depozīta atmaksāšanas sistēmu ir uzskatījis par instrumentu, kas var efektīvi palīdzēt ilgtermiņā mazināt negatīvo ietekmi uz vidi, bet tās noteikumi ir atstāti dalībvalstu ziņā, ja vien tiek ievērots Līgums.

77. *PAngV* 1. panta 4. punktā paredzētais aizliegums norādīt kopējo cenu par produktu, kas tiek pārdots saskaņā ar depozīta atmaksāšanas sistēmu, var tikt uzskatīts par metodi, kuras mērķis – kā būtībā apgalvo atbildētāja un kā Vācijas valdība paskaidroja tiesas sēdē – ir vērst patērētāja uzmanību uz to, ka attiecīgo iepakojumu var pārstrādāt vai atkārtoti izmantot. Šādā veidā

[28] Skat. 7. panta 2. punkta a) apakšpunkta projektu priekšlikumam Padomes direktīvai par pārtikā lietojamo šķidrumu taru, COM/81/187 final (OV 1981, C 204, 6. lpp.) un minētā priekšlikuma paskaidrojuma raksta 9. punktu.

[29] Skat. 7. zemsvītras piezīmi.

[30] Priekšlikums Padomes direktīvai par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, COM/92/278 final, 1.3., 1.6. un 3.2. punkts. Līdzīgas atsauces tika iekļautas arī paskaidrojuma rakstā par priekšlikumu, kura rezultātā tika pieņemta Direktīva 85/339, kas minēta 28. zemsvītras piezīmē, 6. un 7. lpp.

[31] Skat. šīs direktīvas sākotnējās redakcijas 7. pantu "Nodošanas, savākšanas un reģenerācijas sistēmas".

[32] Priekšlikums COM/92/278, kas minēts 30. zemsvītras piezīmē, 8. lpp., 4.1. punkts. Priekšlikumā ir atsauce uz "Dānijas gadījumu", iespējams, norādot uz 1988. gada 20. septembra spriedumu lietā Komisija/Dānija (302/86, EU:C:1988:421), kas minēts priekšlikuma 4. lpp. 1.6. punktā.

[33] Skat. šo secinājumu 25. punktu.

[34] Minēta 4. zemsvītras piezīmē.

[35] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu, ar grozījumiem (OV 2008, L 312, 3. lpp.). Skat. arī 29. un 30. apsvērumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem (OV 2018, L 150, 109. lpp.), ar kuru Direktīvā par atkritumiem tika iekļauts IVa pielikums.

[36] Minēta 9. zemsvītras piezīmē.

patērētāji var tikt mudināti izvēlēties tādus produktus, kas tiek uzskatīti par videi draudzīgākiem. Tomēr šis vēstījums var tikt vājināts, ja tiek norādīta kopējā cena, jo šāds cenas norādīšanas veids var izkliedēt informāciju par to, ka jau sākotnēji ir piemērojama depozīta atmaksāšanas sistēma.

78. Tādējādi šādi apsvērumi, kas izriet no Direktīvas 98/6 ārējā (vides aizsardzības) konteksta, ir papildu elements, kas, manuprāt, apstiprina manu iepriekšējo secinājumu, saskaņā ar kuru depozīta summu nevar uzskatīt par daļu no "pārdošanas cenas" Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē.

79. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 98/6 2. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais jēdziens "pārdošanas cena" neietver atmaksājamo depozītu, kas tiek iekasēts par nododamo iepakojumu, kurā produkti tiek piedāvāti patērētājiem.

C. Pakārtoti: aizliegums norādīt "kopējo" cenu ir labvēlīgāks nosacījums, kas veicina informācijas sniegšanu par cenām un to salīdzināšanu

80. Ja Tiesa nepiekristu manis ierosinātajai atbildei uz pirmo jautājumu un secinātu, ka depozīts ir daļa no "pārdošanas cenas" Direktīvas 98/6 2. panta a) punkta izpratnē, ir jāatbild uz iesniedzējtiesas otro jautājumu, vai *PAngV* 1. panta 4. punkts var tikt saglabāts spēkā kā "labvēlīgāks noteikums" Direktīvas 98/6 10. panta izpratnē (1) un – ja tas tā ir – vai iespēja saglabāt to spēkā tomēr nav pieļaujama, ņemot vērā ar Direktīvu 2005/29 panākto pilnīgo saskaņošanu (2).

1. Vai attiecīgā valsts tiesību norma ir "labvēlīgāks noteikums" Direktīvas 98/6 10. panta izpratnē?

81. Jāatgādina, ka Direktīvas 98/6 10. pantā ir atļauts pieņemt valsts noteikumus, kas ir "labvēlīgāki" "attiecībā uz patērētāju informāciju un cenu salīdzinājumu". Tādējādi, ja attiecīgais depozīts tiktu uzskatīts par daļu no "pārdošanas cenas", *PAngV* 1. panta 4. punktā paredzētais aizliegums iekļaut to pārdošanas cenā joprojām varētu tikt uzskatīts par atbilstošu Direktīvai 98/6, ja tas ir šāds "labvēlīgāks" pasākums.

82. Iesniedzējtiesas ieskatā apstrīdētā valsts tiesību norma nav patērētājiem labvēlīgāka, jo tajā patērētājiem ir paredzēts pienākums pašiem aprēķināt kopējo cenu. Šim viedoklim piekrīt arī Komisija.

83. Protams, piekrītu, ka saskaņā ar attiecīgo valsts tiesību normu patērētājiem ir jāsaskaita abi attiecīgie skaitļi, lai aprēķinātu kopējo maksājamās cenas summu. Tomēr depozīta sistēma padara aritmētisko darbību neizbēgamu jebkurā gadījumā, neatkarīgi no tā, vai depozīts ir iekļauts pārdošanas cenā vai nav. Vēl svarīgāk – tas, ka nepieciešamība saskaitīt divus skaitļus tiek uzskatīta par mazāk labvēlīgu patērētājiem, manuprāt, ietver nepareizu pieņēmumu attiecībā uz Direktīvā 98/6 noteiktajiem mērķiem. Šajā ziņā un atsaucoties uz maniem apsvērumiem, kas izklāstīti šo secinājumu 64. punktā, no šīs direktīvas neizriet, ka Savienības likumdevējs būtu vēlējies pasargāt (pietiekami labi informētu) patērētāju no nepieciešamības saskaitīt divus skaitļus, kad tas ir nepieciešams. Drīzāk Direktīva 98/6 ir balstīta uz ideju, ka šādam pietiekami labi informētam patērētājam cenu salīdzināšanai ir jābūt vienkāršai. Tādējādi šis mērķis ir jāpatur

prātā arī īpašā situācijā, kad tiek piemērota depozīta atmaksāšanas sistēma. Iepriekš jau paskaidroto iemeslu dēļ šo mērķi vislabāk var sasniegt ar tādu tiesību normu, kāda izriet no *PAngV* 1. panta 4. punkta.

84. Šajā ziņā vēlos atsaukties uz šo secinājumu B.2. iedaļā izklāstītajiem apsvērumiem, kuros esmu paskaidrojis, ka optimāla mērķa uzlabot patērētāju informētību par cenām, kā arī viņu spēju tās salīdzināt, izpilde tiek nodrošināta, ja *netiek* norādīta kopējā cena, ieskaitot depozītu.

85. Patiešām, kopējās summas, kas ietver arī depozītu, norādīšana var sarežģīt visu vēl vairāk, kad runa ir par dažādu produktu cenu salīdzināšanu, un turklāt var radīt neskaidrības attiecībā uz cenas noteikšanu par mērvienību. Tādējādi, ja depozītu uzskata par daļu no pārdošanas cenas, tie paši argumenti, manuprāt, ir piemērojami, lai pamatotu secinājumu, ka kopējās summas nenorādīšana ir labvēlīgāks pasākums Direktīvas 98/6 10. panta izpratnē nekā kopējās cenas *norādīšana*.

86. Tomēr, pieņemot "labvēlīgākus noteikumus" Direktīvas 98/6 10. panta izpratnē, dalībvalstīm ir jāievēro pienākumi, kas izriet no citiem Savienības tiesību noteikumiem [37]. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa ir paudusi šaubas, vai attiecīgā valsts tiesību norma, pat ja tā tiek uzskatīta par "labvēlīgāku", var tikt saglabāta spēkā, vai arī to nepieļauj ar Direktīvu 2005/29 panāktā pilnīgā saskaņošana. Šim pēdējam šīs lietas aspektam pievērsīšos turpmāk.

2. Attiecīgā valsts tiesību norma un Direktīva 2005/29

87. Kā jau minēts, ar otro jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu precizēt, vai *PAngV* 1. panta 4. punktā ietvertais noteikums ir pretrunā pilnīgajai saskaņošanai, kas izdarīta ar Direktīvu 2005/29. Lai gan no šā jautājuma formulējuma nav saprotams konkrētāks iesniedzējtiesas šaubu iemesls, pamatodamies uz lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izklāstītajiem argumentiem, saprotu, ka iesniedzējtiesas ieskatā apstrīdētā valsts tiesību norma, iespējams, izraisa informācijas, kas ir uzskatāma par "būtisku" Direktīvas 2005/29 izpratnē, nesniegšanu, tādējādi pārkāpjot to, kas šajā direktīvā ir prasīts saistībā ar reklāmu.

88. Turklāt jāatzīmē, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir sīkāk izklāstītas Direktīvas 2005/29, ar kuru faktiski ir panākta pilnīga saskaņošana, attiecīgās iezīmes [38], un ir aplūkota arī minētās direktīvas un Direktīvas 98/6 savstarpējā saistība. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka atbilstoši Direktīvai 2005/29 nav pieļaujami atkāpes saturoši valsts noteikumi, pat tad, ja tie ir pieņemti kā "labvēlīgāki", pamatojoties uz Direktīvas 98/6 10. pantu, izņemot gadījumus, kad tie ietilpst kādā no Direktīvā 2005/29 tieši paredzētajiem izņēmumiem, no kuriem neviens, kā uzskata iesniedzējtiesa, konkrētās lietas apstākļos nav piemērojams.

[37] Atgādinu, ka Direktīvas 98/6 10. pantā ir ietverts formulējums "neietekmējot viņu pienākumus, ko nosaka Līgums".

[38] Skat., piemēram, spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, Komisija/Beļģija (C-421/12, EU:C:2014:2064, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

89. Lai gan atzīstu iesniedzējtiesas veiktās analīzes dziļumu, neuzskatu par nepieciešamu to pilnībā aplūkot, jo tās lietderība – kā es saprotu iesniedzējtiesas šaubas – ir balstīta uz uzskatu, ka *PAngV* 1. panta 4. punkts satur atkāpi no Direktīvā 2005/29 noteiktās prasības sniegt patērētājam "būtisku" informāciju par piedāvāto produktu cenu [39].

90. Tomēr, kā paskaidrošu tālāk, nedomāju, ka šis pieņēmums ir pareizs.

91. Iesniedzējtiesa savas šaubas par valsts aizlieguma norādīt kopējo cenu saderību ar Savienības tiesībām, šķiet, ir pamatojusi it īpaši ar Direktīvas 2005/29 7. panta 5. punktu. Šajā tiesību normā kā "būtiskas" ir atzītas informācijas prasības, kas piemērojamas saistībā ar reklāmu un kas noteiktas citos Savienības tiesību aktos, kuru nepilnīgs saraksts ir sniegts Direktīvas 2005/29 II pielikumā [40]. Šajā sarakstā tostarp ir atsauce uz Direktīvas 98/6 3. panta 4. punktu, kurā principā ir noteikts, ka vienības cena ir jānorāda jebkurā reklāmā, kurā ir minēta arī pārdošanas cena. Iesniedzējtiesa norāda, ka pienākums sniegt informāciju par patērētājiem piedāvāto produktu pārdošanas cenu (kas paredzēts Direktīvas 98/6 3. panta 1. punktā), lai gan nav strikti noteikts šīs direktīvas 3. panta 4. punktā, arī ir uzskatāms par būtisku.

92. Iesniedzējtiesas paustās bažas es saprotu tā, ka šo apsvērumu kontekstā ar pārdošanas cenu ir jāsaprot "kopējā cena", kas ietver depozītu, un tādēļ, ciktāl *PAngV* 1. panta 4. punktā ir liegts sniegt patērētājiem šo konkrēto informāciju *kā tādu*, tas var būt pretrunā Direktīvas 2005/29 7. pantā paredzētajai prasībai sniegt tiem būtisku informāciju (par cenu).

93. Lai kliedētu iesniedzējtiesas šaubas, pirmkārt, vēlos norādīt, ka no Direktīvas 2005/29 7. panta 1. punkta izriet, ka būtiska informācija vispārīgi ir informācija, "kas vidusmēra patērētājam ir vajadzīga, lai varētu pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, un [kā nesniegšana] tādējādi vidusmēra patērētājam liek vai var likt pieņemt lēmumu veikt darījumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis".

94. Otrkārt, ir jānorāda, ka "cena, tostarp visi nodokļi", Direktīvas 2005/29 7. panta 4. punkta c) apakšpunktā [41] ir minēta kā viens no sešiem informācijas veidiem, ko uzskata par "būtisku" informāciju saistībā ar "uzaicinājumu veikt pirkumu" [42].

95. Treškārt, Tiesa spriedumā *Deroo-Blanquart* ir atzinusi, ka "par būtisku informāciju ir uzskatāma [..] cena par produktu kopumā, nevis katru no tā atsevišķajām sastāvdaļām" un ka tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2005/29 7. panta 4. punkta c) apakšpunktu "tirgotājam ir uzlikts pienākums norādīt patērētājam kopējo cenu par attiecīgo produktu" [43]. Konkrētajā gadījumā tirgotājs bija norādījis patērētājiem komplektā piedāvāta datora, kas aprīkots ar iepriekš instalētu

[39] Jāatzīmē, ka novērtējums, ņemot vērā Direktīvu 2005/29, parasti tiek veikts attiecībā uz konkrētu komercpraksi, ko brīvprātīgi īsteno tirgotājs, vai attiecībā uz valsts tiesību aktiem, kas visos apstākļos aizliedz konkrētu rīcību, kura, iespējams, pārsniedz to, ko atļauj Direktīvas 2005/29 saskaņotie noteikumi. Turpretī iesniedzējtiesas otrajā jautājumā Tiesai tiek lūgts izvērtēt, vai ar šo direktīvu ir saderīga tāda tiesību akta prasība, kuras sekas, ievērojot šīs iesniedzējtiesas paustās šaubas, var izraisīt negodīgu komercpraksi. Ņemot to vērā, uzskatu, ka šāds vērtējums ir pamatots, jo, ja dalībvalstīm būtu ļauts prasīt, lai tirgotāji rīkojas veidā, ko uzskata par negodīgu komercpraksi Direktīvas 2005/29 izpratnē, tas atņemtu šai direktīvai tās praktisko iedarbību.

[40] Direktīvas 2005/29 7. panta 5. punktā ir paredzēts, ka "Kopienas tiesību aktos noteiktās prasības informācijai, kuras attiecas uz komerciālo saziņu, tostarp reklāmu un tirgdarbību, un kuru nepilnīgs uzskaitījums atrodams II pielikumā, uzskata par būtiskām".

[41] Saskaņā ar 7. panta 4. punkta c) apakšpunktu būtiska informācija ir "cena, tostarp visi nodokļi, vai, ja produkta iedabas dēļ cenu nevar pamatoti aprēķināt iepriekš, cenas aprēķināšanas veids, kā arī vajadzības gadījumā visi papildu kravas, piegādes vai pasta maksājumi, vai, ja tādus maksājumus nevar pamatoti aprēķināt iepriekš, fakts, ka šādi papildu maksājumi var būt iekasējami".

[42] Direktīvas 2005/29 2. panta i) punktā "uzaicinājums veikt pirkumu" ir definēts kā "komerciālās saziņas forma, kas norāda produkta īpašības un cenu izmantotajai komerciālās saziņas formai piemērotā veidā un tādējādi dod iespēju patērētājam veikt pirkumu". Par šo jēdzienu skat. spriedumu, 2011. gada 12. maijs, *Ving Sverige* (C-122/10, EU:C:2011:299, 28. punkts).

[43] Spriedums, 2016. gada 7. septembris, *Deroo-Blanquart* (C-310/15, EU:C:2016:633, 46. punkts) (turpmāk tekstā – "spriedums *Deroo-Blanquart*").

programmatūru, kopējo cenu, bet nebija norādījis attiecīgās cenas sastāvdaļas. Tiesa nosprieda – tas, ka nav atsevišķi norādītas datora un programmatūras cenas, nav uzskatāms par maldinošu komercpraksi Direktīvas 2005/29 izpratnē.

96. Kā saprotu, spriedumā *Deroo-Blanquart* paustais apgalvojums, ka kopējā cena ir būtiska informācija, netieši attiecas uz situācijām, kad patērētājam tiek sniegta tikai informācija par dažādām cenas sastāvdaļām, kas apgrūtina patērētāja izpratni par preces faktisko cenu. Tādējādi neuzskatu, ka tas ir pilnībā pārņemams pašreizējās lietas apstākļos, jo, ņemot vērā šo secinājumu iepriekšējā daļā paskaidroto, tā kā depozīts ir atmaksājams, to nevar salīdzināt ar cenu, kas jāmaksā par datorā instalētu programmatūru vai par jebkuru citu kombinētā piedāvājumā iekļautu preci.

97. Turklāt uzskatu, ka šajā kontekstā būtiskākais jautājums, kas jāuzdod, ir nevis tas, vai aizliegums norādīt kopējo cenu izraisa "būtiskas informācijas" nesniegšanu, bet gan tas, vai tādas ir *PAngV* 1. panta 4. punkta sekas, vērtējot to kopumā. Atgādinu, ka šajā tiesību normā ir ne tikai ietverts minētais aizliegums, bet arī noteikts pienākums norādīt produkta cenu un depozīta summu.

98. Turklāt vēlos atgādināt, ka saskaņā ar Direktīvas 2005/29 14. apsvērumu, un kā ir uzsvērusi arī Tiesa spriedumā *Deroo-Blanquart* [44], būtiska informācija attiecas uz *galveno* informāciju, kas patērētājam ir nepieciešama, lai pieņemtu uz informāciju balstītu lēmumu par darījumu.

99. Šādos apstākļos uzskatu, ka cenas norāde, ko veido divi (skaidri) norādīti un savstarpēji saistīti elementi kā, piemēram, "0,89 EUR+0,25 EUR depozīts", sniedz patērētājam ne tikai informāciju par kopējo cenu, kas jāmaksā pirkuma brīdī un ko vidusmēra patērētājs, kurš ir pietiekami labi informēts un pietiekami vērīgs un apdomīgs, var viegli noteikt [45], bet arī tikpat svarīgu informāciju par to, ka produkts tiek pārdots saskaņā ar depozīta atmaksāšanas sistēmu, kam ir īpaša ekonomiska un vides aizsardzības ietekme, ko esmu aprakstījis iepriekš.

100. Visbeidzot, atgādinu, ka, lai praksi uzskatītu par negodīgu Direktīvas 2005/29 5. panta 2. punkta izpratnē, tai citastarp ir jārada būtiski patērētāju ekonomiskās uzvedības izkropļojumi, kas, kā izriet no Direktīvas 2005/29 2. panta e) punkta, tiek saprasti kā būtiska patērētāja spējas pieņemt apzinātu lēmumu samazināšana, kas liek patērētājam pieņemt tādu lēmumu par darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

101. Pretēji tam no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *PAngV* 1. panta 4. punkts tika pieņemts, lai *uzlabotu* patērētāju spēju pieņemt apzinātus lēmumus, pamatojoties uz labāku cenu salīdzināmību. No šo secinājumu iepriekšējā daļā izdarītā novērtējuma arī izriet, ka depozīta norādīšana atsevišķi un kopējās cenas nenorādīšana veicina Direktīvā 98/6 noteiktos mērķus uzlabot patērētāju informēšanu un veicināt cenu salīdzināmību. Šādos apstākļos nesaskatu, kā apstrīdētais valsts noteikums pats par sevi varētu tirgotājiem noteikt par pienākumu rīkoties tā, ka tiek ierobežotas patērētāju iespējas Direktīvas 2005/29 2. panta e) punkta izpratnē.

102. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz otro prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Direktīvai 2005/29 nav pretrunā tāda valsts tiesību norma kā *PAngV* 1. panta 4. punkts, saskaņā ar kuru, ja papildus atlīdzībai par produktu tiek prasīts atmaksājams depozīts, papildus produkta cenai ir jānorāda šā depozīta summa un kopējā summa nav jānorāda.

[44] Spriedums *Deroo-Blanquart*, 48. punkts.

[45] Tāds ir Direktīvā 2005/29 noteiktais kritērijs, kā paredzēts tās 18. apsvērumā.

V. Secinājumi

103. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/6/EK (1998. gada 16. februāris) par patērētāju aizsardzību, norādot patērētājiem piedāvāto produktu cenas, 2. panta a) punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tajā paredzētais jēdziens "pārdošanas cena" neietver atmaksājamu depozītu, ko iekasē par nododamo iepakojumu, kurā produkti tiek piedāvāti patērētājiem.